

BEATA SKRZYDLEWSKA – LUBLIN

ZBIORY CHIŃSKIE. WYSTAWA W MUZEUM HISTORYCZNO-MISYJNYM ZGROMADZENIA KSIĘŻY MISJONARZY W KRAKOWIE

Podstawowym zadaniem ojców misjonarzy jest ewangelizacja narodów, które dotychczas nie miały okazji poznać nauki Chrystusa. Posłannictwo to odbywa się z przestrzeganiem odmienności kulturowej ludów misjonowanych. Zgodnie ze słowami zawartymi w Dekrecie o działalności misyjnej Kościoła: „Ktokolwiek ma zamiar udać się do innego narodu, powinien mieć w poszanowaniu jego spuściznę narodową, jego język i obyczaje”¹.

Misjonarze chcąc przybliżyć warunki pracy misyjnej, ale przede wszystkim zainteresować kulturą obcych narodów, organizują od wielu lat wystawy misyjno-etnograficzne i muzea misyjne. Wystawy czasowe, od samego początku, ze względu na egzotykę zbiorów, cieszyły się ogromnym zainteresowaniem w całej Europie. Przykładem tego zaciekawienia może być trwająca od 20 XII-7 I 1926 r. Wystawa Misyjna na Lateranie pod auspicjami Ojca Świętego Piusa XI².

Również w wyzwolonej spod zaborów Polsce zaczęto poprzez organizowanie wystaw, propagować pracę misyjną i przybliżać życie ludzi w innych szerokościach geograficznych, organizując np. wystawę w Warszawie w dniach 27 IX-7 X 1932, którą zwiedziło aż 28 000 osób³.

Przy klasztorach lub związkach misyjnych urządzano także muzea. Do ciekawszych należało Muzeum Przyrodnicze Konwiktu OO. Jezuitów w Chyrowie, które według Edwarda Chwalewika było najpiękniejszym w Małopolsce muzeum prowincjonalnym, gdzie nie prezentowano wytworów kultury, ale okazy egzotycznych ptaków i motyli⁴.

¹ «*Ad Gentes divinitus*». Dekret o działalności misyjnej Kościoła, w: *Sobór Watykański II*, Poznań 1968, s. 463.

² K. Traczyk, *Zbiory misyjno-etnograficzne w Polsce*, ABMK, 42 (1981) s. 196.

³ Tamże, s. 197.

⁴ E. Chwalewik, *Zbiory polskie. Archiwa, biblioteki, gabinety, galerje, muzea i inne zbiory*

Również w Muzeum Sztuki Kościelnej w Poznaniu, wyodrębniono dział, w którym zgrupowano zbiory misyjne.

Właścicielem jednej z największych kolekcji misyjnych było Zgromadzenie Salezjańskie. Ekspozyty rozlokowane były w domach Salezjanów na terenie całego kraju, między innymi w Krakowie. Przy Towarzystwie Młodzieży Misyjnej zorganizowano Muzeum Zoologiczne z ekspozatami przyrodniczymi z Ameryki Południowej i Indii. Zbiory prezentowano także w szkołach i zakładach salezjańskich, np. w Sokołowie Podlaskim⁵.

Również w każdym większym domu Zgromadzenia księży Werbistów znajdowano miejsce na ekspozycję przedmiotów przywiezionych z misji. W domu św. Józefa w Górnej Grupie zebrano kolekcję z Chin, Brazylii i Nowej Gwinei, zaś w zorganizowanym przez o. Emila Drobrego SVD muzeum w Domu Królowej Apostołów w Rybniku jeden z działów stanowiły przedmioty etnograficzne przesłane przez misjonarzy z Afryki, Chin, Japonii i Nowej Gwinei⁶.

Niestety podczas drugiej wojny światowej większość tych kolekcji zostało całkowicie zniszczonych, albo uległo rozproszeniu. W nienaruszonym stanie zachowały się tylko nieliczne.

Po drugiej wojnie światowej pomimo skomplikowanej sytuacji politycznej powstało kilkadziesiąt kolekcji. Niektóre, tak jak to miało miejsce w okresie przedwojennym, nie stanowiły odrębnego zbioru a wchodziły w skład wielodziałowych muzeów. Do tej grupy należą Muzeum Karmelitów Bosych w Czernej k. Krzeszowic, Muzeum Prowincji Ojców Bernardynów w Leżajsku, czy Muzeum Prowincji św. Franciszka z Asyżu Zakonu Braci Mniejszych w Poznaniu⁷.

Zorganizowano także wiele muzeów wyłącznie o charakterze misyjnym, między innymi: Muzeum Misyjno-Etnograficzne Księży Werbistów w Laskowicach Pomorskich, Muzeum Misyjne Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej w Obrze czy Muzeum Misyjne w Starej Wsi, k. Brzozowa⁸. Muzea te prowadzą działalność kolekcjonerską, konserwatorską, popularyzującą wiedzę o misjach, a także prowadzą działalność wystawienniczą.

Przykładem tego jest Muzeum Historyczno Misyjne Księży Misjonarzy w Krakowie, powstałe jeszcze w okresie międzywojennym. Zgromadzone w Chinach przedmioty prezentowano przed wojną na terenie całej Polski.

W 2005 r. od 1-30 października staraniem dyrektora księdza dr Wacława Umińskiego zorganizowano wystawę misyjną *Zbiory Chińskie*. Było to możliwe także dzięki pomocy Instytutu Historii Sztuki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, bowiem w latach 2001-2004, pod kierunkiem prof. dr hab. Jana

pamiętek przeszłości w ojczyźnie i na obczyźnie w porządku alfabetycznym według miejscowości ułożone, Warszawa-Kraków 1926, t. I, s. 49.

⁵ K. Traczyk, *Zbiory misyjno-etnograficzne*, s. 198-199.

⁶ Tamże, s. 200.

⁷ *Muzea Kościoła katolickiego w Polsce. Informator*, oprac. B. Skrzydlewska, Kielce 2004, s. 25-27, 66-68, 100. [dalej cyt. *Muzea Kościoła Katolickiego*, oprac. B. Skrzydlewska].

⁸ Tamże, s. 64-65, 87-88, 128.

Sienkiewicza, księdza dr Jana Niecieckiego, dr Ireny Rolskiej-Boruch i dr Joanny Szczęsnej, studenci III oraz IV roku podczas praktyk inwentaryzacyjnych i muzealnych uporządkowali zbiory i sporządzili ich dokumentację.

Ksiądz dr Waław Umiński – kurator wystawy i jej merytoryczny opiekun, podzielił ekspozycję na cztery części. W pierwszej części zaprezentowano przedmioty służące posłudze duszpasterskiej. Znalazły się tutaj katechizmy planszowe ze scenami Starego i Nowego Testamentu, przenośny ołtarz a także relikwiarze z relikwiami misjonarzy męczenników, przeplatane scenami z życia codziennego Chińczyków⁹. W części drugiej obejrzeć można było ekspozyty ilustrujące wierzenia religijne chińczyków: posąжки Buddy, bogini miłosierdzia, bóstw opiekuńczych, a także posąжки mnichów buddyjskich i wojowników. Część trzecia poświęcona była życiu codziennemu ludności chińskiej. Zaprezentowano na niej głównie naczynia porcelanowe i przedmioty z mosiądzu. W części czwartej pokazano przedmioty związane z dworem mandaryna, takie jak: płaszcz mandaryna, pantofelki dziecięce z czerwonego ałasu, pantofelki noszone przez damy, wachlarz z mapą Chin, czy najcenniejszy w tej grupie obiekt łożo mandaryna.

Zaprezentowana na wystawie kolekcja, dała możliwość zapoznania się z kulturą Chin z okresu przed 1939 r., a także przypomniała o długoletniej działalności Ojców Misjonarzy na tych terenach.

Ważnym akcentem uzupełniającym samą wystawę, jest wydanie katalogu *Zbiory chińskie w Muzeum Historyczno – Misyjnym Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Krakowie*, opracowanego przez księdza Waław Umińskiego¹⁰.

⁹ *Zbiory Chińskie w Muzeum Historyczno - Misyjnym Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Krakowie*, oprac. W. Umiński, Kraków 2005, s. 6.

¹⁰ Tamże.